

Konstrukcja Szewców Witkacego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty*, wybór K. Puzyna, Warszawa 1983, s. 401–402.
- Źródło: Daniel C. Gerould, *Demitologizacja i teatralizacja: „Szewcy” [fragment]*, [w:] Daniel C. Gerould, *Stanisław Ignacy Witkiewicz jako pisarz*, tłum. I. Sieradzki, Warszawa 1981, s. 427.
- Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty*, wybór K. Puzyna, Warszawa 1983, s. 441.
- Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty*, wybór K. Puzyna, Warszawa 1983, s. 399.
- Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Tumor Mózgowicz [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty I*, oprac. J. Degler, Warszawa 1996, s. 233–234.

Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Nowe formy w malarstwie*
Źródło: domena publiczna.

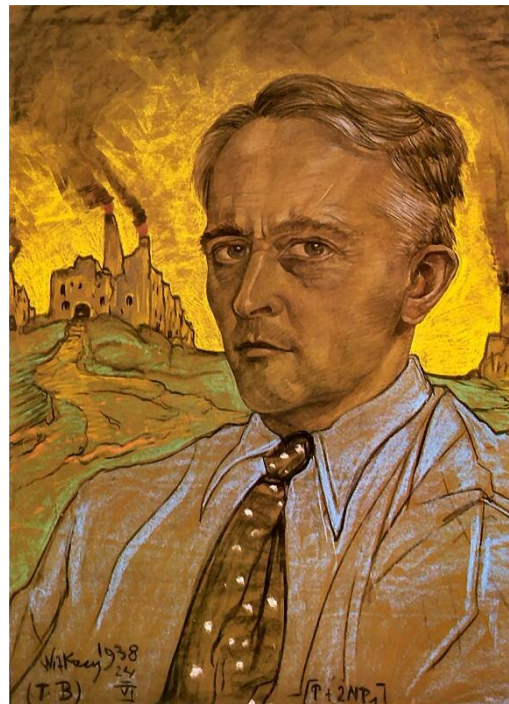
Stanisław Ignacy Witkiewicz był pisarzem, który obficie korzystał ze schematów, utartych klisz i popularnych motywów. Grał z przyzwyczajeniami czytelnika i potrafił z najbardziej rozpowszechnionego stereotypu wydobyć nową, odkrywczą myśl. Tak właśnie postąpił w dramacie *Szewcy*, których prosta konstrukcja służy do wyrażenia skomplikowanych refleksji na temat przyszłości nowoczesnego społeczeństwa.

Twoje cele

- Wskażesz podstawowe elementy konstrukcji dramatu *Szewcy*.
- Porównasz strukturę utworu z założeniami dialektyki Georga Hegla.
- Przeanalizujesz ostatnią scenę dramatu i wyjaśnisz, jaką rolę pełni w jego budowie.

Przeczytaj

Stanisław Ignacy Witkiewicz, znany również pod swoim artystycznym pseudonimem Witkacy, był osobowością literackiego dwudziestolecia międzywojennego. Poza pisarstwem zajmował się także fotografią, malarstwem oraz filozofią. Nie należał do żadnej grupy artystycznej, nie realizował założeń żadnego kierunku, ale od początku swojej twórczości kreował własną poetykę. Jako jedyny syn Stanisława Witkiewicza (1851–1915), młodopolskiego malarza, architekta i pisarza, dorastał w otoczeniu sztuki. Z domu wyniósł też zamiłowanie do nauki, przede wszystkim do filozofii, którą zajmował się od najmłodszych lat. W 1914 roku jego życiem wstrząsnęło samobójstwo narzeczonej Jadwigi Janczewskiej (1889–1914). Rozżalony artysta udał się w podróż do Nowej Gwinei wraz z przyjacielem, antropologiem Bronisławem Malinowskim (1884–1942). Podczas I wojny światowej służył w armii carskiej Rosji, był również świadkiem rewolucji październikowej. Po powrocie do kraju wzmożła się jego działalność artystyczna – Witkacy stworzył teorię Czystej Formy w sztuce, którą realizował w swoich dramatach i obrazach. Do jego najważniejszych sztuk teatralnych należą *Oni* (1920), *Gyubal Wahazar* (1921), *Matka* (1924) i *Szewcy* (1934). Witkiewicz tworzył również prozę – swoje obszerne, przepełnione intelektualnymi dygresjami dzieła, takie jak *Pożegnanie jesieni* (1927) czy *Nienasycenie* (1930), nazywał „powieściami-workami”. Pod koniec życia skupił się na działalności naukowej, publikując przede wszystkim teksty filozoficzne. Popęłił samobójstwo po wybuchu II wojny światowej – dokładne okoliczności jego śmierci do dziś pozostają nieznane.

Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Autoportret*, 1938
Źródło: domena publiczna.

„Naukowa sztuka”

Szewcy to ostatnia sztuka Witkacego, która zachowała się do naszych czasów. Artysta ukończył ją w 1934 roku, po kilkuletniej przerwie w tworzeniu dzieł dramaturgicznych. *Szewcy* wpisują się w późniejszy, schyłkowy okres twórczości Witkiewicza i odróżniają się od jego wcześniejszych utworów teatralnych.

Teoria dramatu według Witkacego opierała się na rezygnacji z przedstawiania tak zwanych uczuć życiowych i podkreślaniu znaczenia formy dzieła. Sztuka nie miała oddziaływać na

widza treścią, lecz poprzez deformację rzeczywistości, nagromadzenie napięć i nieprawdopodobnych wydarzeń, by wywołać pożądane przez autora uczucia **metafizyczne**. W *Szewcach* Witkacy zerwał z tą koncepcją. Nazywając ją *Naukową sztuką ze „śpiewkami” w trzech aktach*, zwrócił uwagę na jej zawartość merytoryczną. Dramat został pomyślany jako analiza przemian społecznych. Można go porównać do wykładu o charakterze **historiozoficznym**.

Stanisław Ignacy Witkiewicz, ok. 1912

Źródło: domena publiczna.

Witkacy to pseudonim, którego Stanisław Ignacy Witkiewicz używał jako artysta. Publikując swoje prace filozoficzne, przedstawiał się prawdziwym imieniem i nazwiskiem, aby jego tekstów naukowych nie czytano przez pryzmat prowokacyjnych dzieł sztuki i skandali.

W latach 30. XX wieku zajmował się przede wszystkim filozofią – pisał teksty naukowe, uczestniczył w dyskusjach akademickich. W *Szewcach* odbijają się echa toczonych ówczesnie sporów. Twórcę zajmowała kwestia postępującego uspołecznienia ludzkości i związanego z nim zaniku indywidualizmu. W swoich dziełach wielokrotnie przedstawiał świat przyszłości, w którym życie uległo całkowitej mechanizacji. W czasie pisania *Szewców* jego przewidywania dotyczące przyszłości zaczęły się sprawdzać i prawdopodobnie z tego względu zdecydował się na użycie przymiotnika „naukowa” w podtytule sztuki. Chciał podkreślić

możliwość naocznego zweryfikowania postawionych w niej tez.

Ukazaniu prawideł rządzących rozwojem ludzkiego społeczeństwa sprzyja schematyczna konstrukcja dramatu – trzem aktom odpowiadają tu trzy następujące po sobie rewolucje. Zmieniło się nastawienie Witkacego – zniknęła programowa niejasność, mgliste wypowiedzi zastąpiły rzeczowe dyskusje. Postaci rozmawiają ze sobą jak specjaliści od filozofii, socjologii i psychologii:

((Stanisław Ignacy Witkiewicz

Szewcy [fragment]

SAJETAN

Otóż, panie Scurvy, ta chwila jest jedyna, jak to mówią sobie kochankowie w erotycznych powieściach – na szczęście wymarło już to plemię. Nigdy jeszcze twarzą w twarz nie mówili do siebie przedstawiciele dwóch zasadniczych potęg, reprezentujących dwa

nurtujące w każdym gatunku prądy: indywiduum i gatunku. To jest rzecz piekielnie zawikłana: bo indywiduum musi wystąpić za gatunek, a czasem za jego kawałek, kiedy czasy przyjdą, że ten kawałek ma właśnie misję reprezentowania całego gatunku, w imię którego musi być zrobiony **umszturc** – zrozumiano?

SCURVY

Co za metafizyka historyczna! Ależ, Sajetanie; tę misję – jak powiadacie – będzie miał ten „kawałek gatunku”, jak się wyrażacie – któremu materialnie jest źle. A władza pochodzi od **totemu** – pamiętajcie, że bez władzy nie byłoby ludzkości w dzisiejszym znaczeniu, w której wy byście wasze wolnościowe szpryngle wyprawiać (*z szalonym naciskiem*) i siebie najistotniej jako indywiduum – to mówię z największym naciskiem – w nich przeżywać mogli. Tu jest punkt istotny, tu hrabiowie mają trochę racji, psia ich mać. Aby zaś działać, trzeba być trochę głupim, takim ciasnym, wicie. Prawdziwie mądry facet działać nie będzie: zapatrzy się we własny pępek i tyła. I tego wama, tych waszych dóbr duchowych, odbierać nie chcę. Ja widzę najtajniejsze podszewki życia i ludzkich dusz.

Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty*, wybór K. Puzyna, Warszawa 1983, s. 401–402.

Układ triadyczny

W konstrukcji dramatu istotna jest liczba „trzy”, która organizuje jego treść na wielu płaszczyznach. Tendencję do tworzenia struktur triadycznych w dramacie Witkacego zauważył Daniel C. Gerould:

((Daniel C. Gerould

Demitologizacja i teatralizacja: „Szewcy” [fragment]

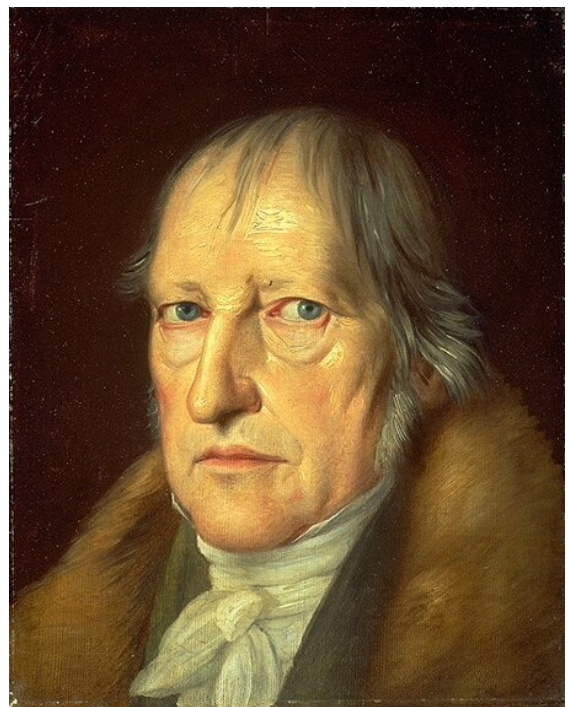
[...] wszystko w *Szewcach* występuje trójkami lub zachodzi trzykrotnie. Jest trzech szewców, trzy klasy społeczne, trzy ideologie polityczne, trzy akty i trzy rewolucje. Trzy jest liczbą specyficznie oratorską, używaną przy prowadzeniu dyskusji i wnioskowaniu

sylogistycznym. Tok *Szewców* jest **retoryczny** i dyskursywny i znajduje naturalny wyraz w mowach i deklamacjach. Cały utwór przybiera formę dyskusji pomiędzy reprezentantami trzech różnych klas społecznych na temat prawidłowej organizacji ludzkości. Rozważa się następujące problemy: jak nakarmić człowieka w masie, jak zaspokoić jego popędy seksualne i jak zorganizować jego pracę i rozrywki. Każda z klas dąży do stania się elitą, która ma najwięcej wolnego czasu i najmniej pracy, najlepsze jedzenie i najwymyślniejsze przeżycia seksualne.

Źródło: Daniel C. Gerould, *Demitologizacja i teatralizacja: „Szewcy” [fragment]*, [w:] Daniel C. Gerould, *Stanisław Ignacy Witkiewicz jako pisarz*, tłum. I. Sieradzki, Warszawa 1981, s. 427.

Przedstawiona w sztuce fabuła jest podzielona na trzy zasadnicze etapy. Po dwóch przeciwstawnych rewolucjach – socjalistycznej i faszystowskiej – następuje trzecia, ostateczna i zamyka dążenia, które były motorem poprzednich przewrotów. Badacz porównał to następstwo do **dialektyki** filozofa Georga Hegla (1770–1831), według którego każdej tezie odpowiada antyteza, a z ich połączenia powstaje synteza. W ten sposób Hegel opisywał nie tylko prawidłowości prowadzenia dyskusji, lecz także ogół procesów zachodzących w rzeczywistości. Na podobnych zasadach opiera się też struktura *Szewców*.

Idee Witkiewicza różnią się jednak od poglądów niemieckiego myśliciela, który zakładał, że każda powstała synteza staje się kolejną tezą, przeciw której występuje antyteza, aby wytworzyć następną syntezę. U dramacie polskiego pisarza nie ma mowy o dalszym rozwoju – przemiany społeczne kończą się wraz z nadejściem ostatecznej, technokratycznej rewolucji wyniszczającej całkowicie ludzki indywidualizm. Historia człowieka kończy się – pozostaje tylko doskonale zorganizowana masa skazana na wieczną stagnację.

Georg Hegel, portret autorstwa Jakoba Schlesingera (1831)

Źródło: domena publiczna.

Prostota

Dramat charakteryzuje się prostotą konstrukcji. Zdarzenia następują logicznie po sobie, wszystkie przewroty są z góry zapowiedziane – nawet klęski. Sajetan już w pierwszym akcie głosi, że nie wierzy w rewolucję, lecz mimo to wywołuje ją razem z czeladnikami. Akcja rozgrywa się w jednym miejscu, w zwyczajnym warsztacie szewskim. Nic nie zaburza chronologii następujących po sobie wydarzeń.

Finał sztuki jest zaskakująco krótki. Lakoniczna wymiana zdań między dygnitarzami nowego porządku wystarcza za opis **technokratycznych** rządów, w których nie ma miejsca dla jednostkowych przeżyć. Towarzysz X i Towarzysz Abramowski okazują się zwyczajnymi ludźmi, ich rozmowa jest pragmatyczna, podobnie jak życie w zmechanizowanym społeczeństwie. Podniosłe koncepcje wypowiedziane przez pozostałych bohaterów utworu zostają w jednej chwili obalone, a Witkacy wieńczy ich zmagania prześmiewczymi słowami:

((Stanisław Ignacy Witkiewicz

Szewcy [fragment]

GŁOS STRASZLIWY

Trzeba mieć duży takt,
By skończyć trzeci akt.
To nie złudzenie – to fakt.

Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty*, wybór K. Puźyna, Warszawa 1983, s. 441.

Słowniczek

dialektyka

(gr. *dialektik*) – nauka zajmująca się poprawną argumentacją i refutacją (czyli obalaniem dowodów przeciwnej strony sporu), zasadami rozumowania i prowadzenia dyskusji

historiozofia

(gr. *historía* = wiedza + *sophía* = mądrość) – inaczej filozofia dziejów, filozofia historii; dziedzina filozofii zajmująca się rozważaniem sensu procesów historycznych, zachodzącymi w nich prawidłowościami. Do podstawowych problemów historiozofii należą pytania o to, czy dzieje mają swój ostateczny cel, czy poszczególne wydarzenia mają charakter przypadkowy, czy są zdeterminowane ogólnymi prawami, czy są powtarzalne

metafizyka

(łac. *methaphysica*) – jedna z głównych dyscyplin filozofii rozważająca ogólne własności bytu i ostateczne przyczyny rzeczy; w potocznym rozumieniu rozważania o tym, co niepoznawalne, tajemnicze, niedostępne zmysłom i doświadczeniu

retoryka

(łac. *rhetorica*) – sztuka dobrego wysławiania się, tworzenia perswazyjnej, artystycznej wypowiedzi; też: nauka zajmująca się komunikacją słowną

umszturc

(niem. Umsturz) – przewrót

totem

(z języka Indian Algonkinów) – pojęcie określające mistyczny związek człowieka z istotami zwierzęcymi lub roślinnymi, uważanymi przez klan za mitycznych przodków; w popularnym znaczeniu – godło klanu w społeczeństwach pierwotnych

Film

Polecenie 1

Na podstawie wykładu dr. Tomasza Mazura, filozofa, opisz podstawowe założenia dialektyki heglowskiej i porównaj ją z konstrukcją dramatu Stanisława Ignacego Witkiewicza *Szewcy*.

Polecenie 2

Na podstawie wykładu wyjaśnij, co to znaczy, że *Szewcy* to opowieść o wyobcowaniu.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DFIwpJP7u>

Film nawiązujący do treści materiału Dialektyka Hegla a konstrukcja Szewców Stanisława Ignacego Witkiewicza.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uporządkuj elementy według chronologii wydarzeń dramatu.

przejęcie władzy przez dygnitarzy o poglądach technokratycznych

codzienne życie szewców w kapitalistycznym ustroju

przewrót szewców

zamach stanu Scurvy'ego i „Dziarskich chłopców”

zabójstwo Sajetana

zakaz pracy

Ćwiczenie 2

Konstrukcja *Szewców* opiera się na układach trójkowych. Przy podanych elementach wypisz pozostałe dwa, z którymi są one powiązane w treści dramatu.

Sajetan

klasa robotnicza

Akt I

rewolucja faszystowska

Ćwiczenie 3

Wybierz właściwe sformułowania.

Według dialektyki Hegla każda teza po dogłębnej analizie ujawnia swoje przeciwieństwo, czyli antytezę. Po uzgodnieniu/skonfrontowaniu tych dwóch punktów widzenia powstaje synteza, która tworzy nową jakość będącą sumą/nadrzędną wobec prostej sumy jej części składowych. Taka synteza może/nie może stać się kolejną tezą i wtedy proces rozumowania znów się rozpoczyna. W *Szewcach* Witkacego, gdzie możliwość dalszego rozwoju w dramacie zostaje potwierdzona/zanegowana, pojawia się układ konstrukcyjny podobny do/odmienny od heglowskiego.

Ćwiczenie 4

Wśród koncepcji Witkacego dotyczących sztuki zaznacz te, które zrealizował w dramacie *Szewcy*.

☐ nieprzejrzysta treść sztuki

☐ rezygnacja z opisywania uczuć życiowych

☐ schematyczni bohaterowie

☐ naczelna rola formy

☐ przedstawienie społeczeństwa w stanie rozkładu

Porównaj ze sobą fragment *Szewców* z fragmentem dramatu Witkacego *Tumor Mózgowicz* pod kątem zrozumiałości wypowiedzi bohaterów

((Stanisław Ignacy Witkiewicz

Szewcy [fragment]

SCURVY

Ja, wicie, kiedyś sam...

SAJETAN *z ironią*

Kiedyś! Wyście wszyscy kiedyś — chodzi o to, co teraz: żeby się zebrała nie liga dla załatwiania formalnych spraw onych nacjonalistycznych państw, co z samego założenia przy kapitalistycznym, za przeproszeniem, przepytujem, ustroju niemożliwym jest, tylko liga walki z nacjonalistycznym egoizmem, i to walki od góry, właśnie od tych elitycznych światłych łbów zaczynając. Ale jedno prawda jest: że kto co ma, to się tego nie wyrzeknie — trzeba mu to z mięsem razem, z flakami wyrwać. Jednostki dobrowolne rzadkie są jak rad, a cóż mówić o grupie — a jeszcze by ta — o klasie. Klasa klasą jest i do zniszczenia jej ostatniej pluskwy będzie — ha!

Źródło: Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy [fragment]*, [w:] tegoż, *Dramaty*, wybór K. Puzyna, Warszawa 1983, s. 399.

((Stanisław Ignacy Witkiewicz

Tumor Mózgowicz [fragment]

MÓZGOWICZ *deklamuje. Wszyscy słuchają skamieniali.*

Nad zrębem planety,
Pośród gwiazdnej nocy,
Szereg alefów w nieskończoność pełźnie.
I nieskończoność unieskończoniona
Zamiera w sobie, przez siebie zdradzona.
Kłęby Tytanów i rogate widma
Sypią gwiazd roje
W wydarte otchłanie.
Myśl w własne wątpia zapuściła szpony
I gryzie siebie w swej własnej otchłani,

Lecz myśl ta czyja? Samo się nie myśli
Tak jak grzmi samo i samo się błyska.
Punkt się rozprężył w n-wymiarów przestrzeń
I przestrzeń klapła
Jak przekłuty balon.
Dech wyszedł cały. Tak nicość dyszy
Sama własną pustką
I każde coś gnębi w czasie, który stanął.
Hop! Szklankę piwa!

GREEN

Zaraz, profesorze. Dobrze, że nie słyszą tych wierszy w Em. Si. Dzi. Eu.
Wyobrażam sobie, jakie by miny porobili.

MÓZGOWICZ

Pure nonsense, my dear Alfred. Czy nareszcie dostanę piwa? Co za szkoda, że Izia nie usłyszała tego wiersza. (*do Maurycego*) Czy i teraz, idioto, nie uważasz mnie za poetę?

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, dlaczego – twoim zdaniem – scena objęcia władzy przez technokratów jest zdecydowanie krótsza od fragmentów przedstawiających rządy poprzednich rewolucji.

RÓŽNICE

PODOBIENSTWA

--	--

Ćwiczenie 8

Napisz rozprawkę na 200 słów, w której odpowiesz na pytanie: Czy konstrukcja dramatu *Szewcy* sprzyja jego wystawieniu na scenie, czy też utwór Witkacego należy uznać za niesceniczny?

Praca domowa

Poszukaj innych dzieł literackich opartych na układzie triadycznym. Wybierz jedno z nich i porównaj z dramatem Witkacego.

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Konstrukcja *Szewców* Witkacego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
 - 2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);
 - 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
 - 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;
 - 7) rozumie pojęcie groteski, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej artystyczny i wartościujący charakter;
 - 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;
 - 14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
 - 15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
- 5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

IV. Samokształcenie.

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;

12) rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

6) odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach;

Lektura obowiązkowa

21) Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy*;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- analizuje konstrukcję dramatu *Szewcy* Stanisława Ignacego Witkiewicza,
- charakteryzuje wpływ dialektyki Georga Hegla na konstrukcję i wymowę *Szewców*,
- analizuje wykład eksperta dotyczący wpływu różnych myślicieli na twórczość Witkacego,

- charakteryzuje wpływ ostatniej sceny *Szewców* na wymowę całej sztuki.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów, by przed lekcją przypomnieli sobie treść dramatu *Szewcy* Witkacego oraz zapoznali się z blokiem tekstowym e-materiału *Konstrukcja „Szewców” Witkacego*.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel prosi wskazaną (lub wybraną) osobę o odczytanie tematu lekcji wyświetlonego na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika. Następnie zadaje uczniom pytanie: co jest tematem *Szewców*? Uczniowie odpowiadają swobodnie, a nauczyciel ewentualnie uzupełnia ich wypowiedzi. Później uczniowie przypominają sobie, co jest charakterystycznego w konstrukcji dramatu Witkacego. Pomocne w tej części lekcji mogą się okazać ćw. 1 i 2 z sekcji „Sprawdź się”.
2. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel wyświetla wykład dr. Piotra Mazura, prosząc wcześniej uczniów, by podczas słuchania wynotowali ważne informacje dotyczące dialektyki Hegla i jej związku z dramatem Witkacego.
2. Następnie uczniowie wykonują (w parach) polecenia 1 i 2 towarzyszące wykładowi, korzystając z opracowanych notatek. Jeśli chcą, mogą wrócić do odpowiednich fragmentów wykładu, by uzupełnić informacje. Po upływie wyznaczonego czasu wskazane przez nauczyciela osoby przedstawiają wyniki pracy grup.
3. Podsumowaniem tej części fazy realizacyjnej jest ćw. 3 z sekcji „Sprawdź się”; uczniowie wykonują je indywidualnie.
4. Wybrana przez nauczyciela osoba odczytuje treść ćw. 5. Później dwie inne osoby czytają z elementami aktorskiej interpretacji fragmenty z dramatów Witkacego. Wszyscy uczniowie zastanawiają się nad różnicami obu tekstów. Notują w zeszytach ostateczne ustalenia.

Faza podsumowująca:

1. W ostatniej części lekcji uczniowie pod kierunkiem nauczyciela analizują wymowę finałowej sceny dramatu *Szewcy*. Wykonują wspólnie ćw. 7 z sekcji „Sprawdź się”,
2. Na koniec zajęć nauczyciel prosi wybranych uczniów o rozwinięcie zdania: Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się..., nauczyłem się...

Praca domowa:

1. Do wyboru przez nauczyciela: ćw. 8 z sekcji „Sprawdź się” albo praca domowa z e-materiału.

Materiały pomocnicze:

- Maciej Dombrowski, *Stanisław Ignacy Witkiewicz – filozof „problematiczny”*, „Kultura i Edukacja” 2007/3.
- Małgorzata Szpakowska, *Światopogląd Stanisława Ignacego Witkiewicza*, Wrocław 1976.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Film” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.